

25 . Grădiștea De Munte | Comuna: Orăștioara De Sus | Județ: Hunedoara | Punct: Grădiștea de Munte-Sarmizegetusa Regia | Anul: 2018

Anul: 2018

Cod RAN: 90397.01

Perioade: Protoistorie

Epoci: La Tène târziu

Tipuri sit: tip neprecizat

Categorii sit: Domestic

Autori: Cristina Bodó, Daniel Cioată, Cătălin Cristescu, Gelu Florea, Gabriela Gheorghiu, Eugen Iaroslavschi, Răzvan Mateescu, Luca Paul Pupeză, Alin Henț, Liliana Mateescu, Ștefan Vasilache, Marius Mîndruțău, Gabriel Andreica, Nagy Edmond

Instituții: Muzeul Civilizației Dacice și Romane, Deva, Muzeul Județean Mureș, Muzeul Civilizației Dacice și Romane, Deva, Universitatea "Babeș - Bolyai", Cluj-Napoca, Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, Cluj-Napoca, Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, Cluj-Napoca, Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, Cluj-Napoca, Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, Cluj-Napoca, Universitatea "Babeș - Bolyai", Cluj-Napoca, Universitatea "Babeș - Bolyai", Cluj-Napoca, Universitatea "Babeș - Bolyai", Cluj-Napoca, Universitatea "Babeș - Bolyai", Cluj-Napoca, Universitatea "Babeș - Bolyai", Cluj-Napoca, Universitatea "Babeș - Bolyai", Cluj-Napoca

Raport

În campania din anul 2018 de la Grădiștea de Munte cercetările arheologice au continuat pe terasa a IX-a, în zona centrală a așezării (Pl. I / a, b). În anul anterior săpăturile de aici au avut rezultate importante, între ele numărându-se identificarea unui nou edificiu cu arhitectură monumentală și a unui segment de alee pavată. Încă de atunci s-a observat că planul construcției amintite include șase baze de calcar, între care cinci dispuse coliniar, și un pavaj din bucăți de micașist, bine păstrat pe unele porțiuni. Tronsonul de alee aflat în 2017 aparține unei ramificații a drumului principal de acces dintre fortificație și sanctuar, semnalată încă din anul 1990, în contextul unei săpături conduse de Ioan Glodariu. Potrivit datelor disponibile până în 2018, aleea avea un segment compact din dale de calcar (capătul) și unul din gresie, remarcându-se doar o singură piesă din andezit.

Pentru a obține informații suplimentare legate de planul celor două construcții, de cronologia lor și pentru a descoperi alte vestigii se impunea extinderea cercetării arheologice. Astfel, au fost trasate cinci suprafețe, notate convențional SP I-SP V (Pl. I / c), ale căror caracteristici principale vor fi prezentate în rândurile următoare (trei dintre ele au fost amplasate pe terasa a IX-a, una pe terasa a IX-a A, iar o alta pe traseul drumului pavat). Totodată au fost redeschise două dintre suprafețele din anul precedent, unde cercetarea nu fusese finalizată (SP VIII, respectiv SP IX / 2017).

Suprafața SP I / 2018, amplasată în partea sudică a terasei, a avut 12 m lungime și o lățime de 4 m. Ea a fost orientată pe direcția NE-SV, fiind dispusă paralel cu secțiunea din 1990. În partea estică a suprafeței, la o adâncime de 0,25-0,35 m față de nivelul actual de călcare a fost aflat un pavaj din bucăți de micașist, păstrat aproape compact pe o suprafață de cca. 30 m² (Pl. II / a). După cum am menționat în rândurile anterioare, el aparține edificului cu baze de calcar. Pavajul avea ca substrucție un strat de pământ lutos cu sfărâmatură de micașist care acoperea o masă consistentă (grosimea atingea 0,4 m) cu resturile unei construcții incendiate în care, pe lângă bucăți de lemn carbonizat, erau numeroase fragmente ceramice, piese din fier, unele întregi, o cantitate considerabilă de semințe carbonizate și sute de fragmente de tencuială, inclusiv cu urme de pictură. În marginea sud-vestică a zonei cu arsură s-a conturat un șanț cu o deschidere de 0,35- 0,4 m și cu adâncime maximă de 0,3 m (Pl. II / b,c). Cercetarea s-a oprit la acest nivel, propunându-ne continuarea ei în campania următoare.

Suprafața denumită SP II / 2018 a fost trasată paralel cu secțiunea S I / 2017, cu un martor între ele de cca. 1 m, obiectivul principal constând în documentarea unui nou segment al aleii. Ea a avut inițial 5 m lungime și 3 m lățime, fiind extinsă ulterior cu 0,5 m. La o adâncime cuprinsă între 1,6 m și 2,1 m față de nivelul actual de călcare a fost identificată alea (diferențele mari decurg din panta terenului, amenajată încă din antichitate). Din punctul de vedere al tipurilor de roci utilizate, segmentul nou dezvelit este identic celui din campania precedentă, fiind prezente dale de gresie, andezit și de calcar, dar diferă proporțiile dintre ele, orientarea și modul de îmbinare. Dacă porțiunea aflată în anul 2017 era compusă covârșitor din dale de gresie, acum predomină piesele din andezit (Pl. III, IV). Totodată, traseul său prezintă o schimbare de direcție în raport cu tronsoanele anterioare, noul segment fiind orientat NV- SE. Este de consemnat și că lățimea sa crește considerabil, ajungând la 2,4 m, cu precizarea că este chiar mai mare, fără a putea nota, încă, cu cât (o parte dintre dalele de andezit intră în peretele nord-estic al suprafeței).

Apariția solitară a elementului de andezit în campania din 2017 ne-a determinat să opinăm că ar putea fi rodul unei „reparări” a aleii, dar noile descoperiri arată că modul de îmbinare și alternanța de roci, forme, dimensiuni nu sunt întâmplătoare. Pe traseul aflat până acum se disting trei zone în care este vizibilă „preferința” pentru un anumit tip de piatră: calcarul pentru capăt, gresia pentru partea mediană și andezitul, pe măsură ce ne apropiem de drumul pavat principal.

Documentarea ambelor căi de acces acum discutate, a aleii și a drumului dintre fortificație și zona sacră, inclusiv a joncțiunii dintre ele, reprezintă un alt obiectiv major al demersurilor arheologice recente și din viitorul apropiat. În acest sens a fost deschisă o suprafață (SP IV / 2018) pe una dintre laturile drumului pavat principal, cu o lungime de 5,5 m și o lățime de 4 m, amplasată în apropierea porțiunii restaurate în anul 1980 (Pl. V). Aici au fost descoperite atât elementele pavaului, cât și bordura din blocuri de calcar a laturii vestice. Dala nu este uniform, în unele zone lipsind complet, fapt cauzat cel mai probabil de factori multipli, de la intervențiile antice și moderne, până la degradarea survenită de-a lungul timpului. Chiar și dalele păstrate prezintă grade diferite de fragmentare, unele fiind aproape întregi, din altele rămânând mici bucăți.

Bordura a fost aflată pe o lungime de doar 2,3 m și pe înălțimea a două asize (asiza inferioară este compusă din cinci, iar cea superioară din patru blocuri de calcar cu dimensiuni inegale).

S-a observat că pentru construirea drumului stâncă a fost îndreptată sumar, iar peste ea a fost pus un strat de sfărâmatură de micașist, în vreme ce dalele au fost așezate pe un strat argilos.

Absența unor părți din pavaj și din balustradă, degradarea accentuată a numeroase dale și noile observații stratigrafice sunt date care (re)deschid discuția cu privire la perioadele de utilizare, de posibile refaceri, respectiv scoatere din uz a drumului pavat.

Suprafața SP V a fost trasată la sud-vest de SP IX / 2017, cu un martor între ele de 0,5 m. Ea a avut o lungime de 6 m și o lățime de 4 m. În toate cele trei suprafețe din această parte a terasei (SP V și SP VIII/ IX) au fost identificate atât porțiuni din pavaul de micașist, într-o bună măsură documentate aici încă din campania din 2017, cât și resturile construcției incendiate amintite deja. Se adaugă descoperirea unor șanțuri și gropi săpate în stâncă, precum și a încă unui element arhitectonic, care permit completarea planului edificiului cu baze de calcar. Este de menționat aici și aflarea în colțul sudic al SP V a unui cuptor menajer, în parte cruțat în stâncă.

Anul trecut au fost realizate analize mineralogice și petrografice pentru o serie de fragmente ceramice și roci, în vreme ce pentru lotul consistent de semințe carbonizate au fost făcute analize arheobotanice, rezultatele fiind însemnate.

Toate artefactele au intrat în patrimoniul Muzeului Civilizației Dacice și Romane – Deva.

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](#)
